

ΟΣΤΕΟΝΕΚΡΩΣΗ ΑΠΟ ΚΟΡΤΙΚΟΣΤΕΡΟΕΙΔΗ

Κούνα Κωνσταντίνα, Ηλιόπουλος Αλέξιος

Ρευματολογικό Τμήμα ΝΙΜΤΣ, Αθήνα

Εισαγωγή: Η οστεονέκρωση από κορτικοστεροειδή αποτελεί τη συχνότερη αιτία μη τραυματικής οστεονέκρωσης. Αφορά κυρίως νέους σε ηλικία ασθενείς και εκδηλώνεται συνήθως μέσα στο πρώτο τρίμηνο από τη λήψη, αλλά ενίοτε και μετά παρέλευση ετών. Παρουσιάζονται 2 περιστατικά οστεονέκρωσης από κορτικοειδή, εμφάνισης σε άμεσο και απώτερο διάστημα, με σκοπό να τονιστεί το πρόβλημα αλλά και η διαφορά στα ευρήματα μεταξύ απλής και μαγνητικής τομογραφίας.

Περίπτωση 1. Ασθενής 62 ετών με οστεοπόρωση από 10ετίας υπό διφωσφονικά και στη συνέχεια 4 έτη denosumab, διαγιγνώσκεται σε περιφερειακό νοσοκομείο με οπισθοπεριτοναϊκή ίνωση. Λαμβάνει συνολικά 4860 mg μεθυλπρεδνιζολόνης από το στόμα. Μετά από 16 μήνες λήψης κορτικοστεροειδών, απουσίας δεικτών φλεγμονής και επιδείνωσης της οστεοπόρωσης, παρά τη θεραπευτική αγωγή, αμφισβητείται η διάγνωση της οπισθοπεριτοναϊκής ίνωσης και διακόπτεται η αγωγή. Ένα έτος μετά, η ασθενής προσέρχεται με έντονο άλγος δεξιού ισχίου. Διενεργείται MRI και ανευρίσκεται οστεονέκρωση της δεξιάς μηριαίας κεφαλής. Επακόλουθη απλή ακτινογραφία δεν δείχνει την βλάβη.

Περίπτωση 2. Ασθενής ηλικίας 35 ετών υποβάλλεται σε αφαίρεση μηνιγγιώματος και στη συνέχεια λαμβάνει επί 20ήμερο κορτικοειδή σαν αποιδηματική αγωγή. Τρία έτη μετά παρουσιάζει άλγος στα ισχία, και κατά τα επόμενα 3 έτη άλγος στους ώμους και τα γόνατα σε διαδοχικά διαστήματα. Μαγνητικές τομογραφίες δείχνουν οστεονέκρωση σε όλες τις επιφύσεις, ενώ οι απλές ακτινογραφίες είναι διαγνωστικές μόνο σε τελικού σταδίου βλάβες.

Συμπέρασμα: Η οστεονέκρωση από τα κορτικοστεροειδή αποτελεί επιπλοκή που δεν δύναται να προβλεφθεί, είναι δυνατόν να εμφανιστεί και μετά το πέρας λήψης της αγωγής, και επηρεάζει σημαντικά την ποιότητα ζωής των ασθενών. Η θεραπευτική αντιμετώπιση είναι δυσχερής και για το λόγο αυτό ο θεράπων ιατρός οφείλει να χορηγεί τα κορτικοστεροειδή στην μικρότερη δυνατή δόση και διάστημα. Τέλος, επί υποψίας οστεονέκρωσης επιβάλλεται η διενέργεια μαγνητικής τομογραφίας και όχι μόνο απλής ακτινογραφίας, η οποία δεν μπορεί να καταδείξει την οστεονέκρωση τους πρώτους μήνες από την εμφάνιση συμπτωμάτων.